

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 59.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОТЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

КРАЉЕВА СЕЈА.

(Наставак.)

Неда.

Једну речцу само, Михаило! Немој,
Владалац на земљи, неправо да судиш!
Племенито срце, то је драги камен
На круни владара. Не одричи љуби
Поверење.

Михаило.

Моје поверење нестало!

Неда.

Твоје жене љубав вратиће га, веруј!

Михаило.

Никад ни до века!

Неда.

Хоће! Твоје жене
Верност уклониће прну змију, што ти
У овом тренутку гоји срце једом.

Михаило.

Никад! Моје срце, општењено прим
Нединим неверством, само мржњу носи.
Мржња је од селе, што га куцат' учи.
Мржња је кћи пакла. Пако је већ кривца
Прогутао; њега овај љути челик
Отпрати; а теби, — теби нека суди
Закон.

Неда.

Михаило, шта учини бедан?
За што обрвави руке у лакомој
И безчастној крви. Зашт' умртви мачем
Јединог сведока моје невиности?

Михаило.

Ко је невин, то га јарост не устраши!
Зашт' умаче срамно, кад ме уочио?
Реци!

Неда.

То би мени доличило, да га
Плахог лакочника пред тобом запитам.
Твоје крвно дело оштети ми жељу.

Михаило.

Шта, да слушам ваљда лукава правдања
Варљивог порода? То је нечувено!
Веште замке, збиља, будаластом мужу!
Михаило није будала!

Неда.

То није!

Ал' је Михаило страстан човек. Ово
Бедно својство Неда својом срећом плаћа.
(Плаче).

Михаило.

Неверницио срамна, мени ове речи?
Та безчасиће радо своје љаге ваља
На другога. Иди, да те моје очи
Више не гледају. Иди верна кћери
Срамна оца, који рођенога брата
Гони, да му љубу без сведога грли.

Неда (уплашено).

Михаило, штеди твојој жени ране.
Кунем ти се Богом, да ми срце верно
За те куца; да ме озлојеђен караш
До Бога невину; кунем ти се нашим
Јединчетом, да ја за вас двоје навек
Верно дишем. (Клекне). Драги, мили Михаило!
Храни верну љубу, што ти смерно грли
Колено; смилуј се на невино срце
Што за тебе бије!

Михаило (измиче).

Јетка змијо!

Неда (све тако)

А ти

Михаило, храни барем сужну мајку
Твога сина!

Михаило.

Мучи! Мој син није! Није!
То је дете крви Неманића; то је —
Недино — боpile. (Неда љипи).

Неда.

Несрећнице, гуд' те
Нагони слепило разуздане страсти?
Није л' ваљда доста, што ме у твом дому
За навек оштети, што напусти љубу
Теби ваздан верну, да пред другом срамно
У праху се ваљаш. Није л' ваљда доста
Што оштети савест нарушеним миром
Твоје бедне жене, твога сиротана; —
Већ ти црна душа и на оне људе
Срамоту гомила, које штудје свако,
Велико и мало. Знај, да ово срце,
Што га данас згази, те ти речи никад
Опростити не ће. Знај и то, да Неда,
Кнегиња Србије, сестра српског краља,
Не ће подносити те увреде, што би
Михаилова љуба претрпети знала.
Код оваке неге, изумире моја
Дужност према мужу: Неда нема мужа!
Доживесмо данас нашем збору краја!
Овде више нема за мене закриља,
То ми срце вели; дужност материна
Ваља да испроси своје милом чеду
Утециште — (полази).

Михаило.

Стани!

(Стражар улази).

(Стражар).

Главари су овде!

Михаило.

Нег' улазе.

Неда (стражару).

Сина, доведи ми сина!

(Главари улазе).

Михаило.

Бугарски главари! Шипманово племе
За по века ево са Бугарском влада.
Бугарска је данас под управом њихном
Снажна. Није л' тако?

Сви.

Тако, Господару!

Михаило.

Бугарској се смеши сјајнија будућност
Ако сунце среће и даље узсија.

Сви.

Да би Бог дао.

Први главар.

Нашу доидућу срећу

Твоје руке носе!

Други.

Што учиниш, то је

Од Бога послано!

Трећи.

Твојој мудрој глави
Наше мишце служе; твоја срећа, то је
И наша!

Михаило.

А како да ја вама дајем
Што и ја сам не имам. Само срећан човек
И другога може усрећити; јест да,
А владалац своју срећу свакад дели
Са народом. Ја сам несрећан владалац.
Моје среће па и ваше запрека је —
Урош!

(Неда се стреса, зачуђени главари згледају се).

Трпео сам мрску стегу, мени
Давна већ несносну, јер му сестра овде
Беше моја жена. Од сад више није!
Неверство је њено окаљало образ
Вашем краљу. (Неда покрива лице).

Сви главари (зачуђено).

Ох!

Михаило.

Ја, краљ бугарски, ја је
Данас шаљем брату; нег' му носи гласа;
Да бугарски народ пере своме краљу
Нанесену љагу, само врелом крвљу.

Сви главари.

Пере господару!

Михаило.

Овакови збори
И долазе вама, бугарским главарма!
Пођите у народ, разгласите свуда
Вољу вашег краља!

(Главари излазе).

(Неди, која је међу тим с покривеним лицем укочено
стајала).

Ти си чула — иди!

Стражар (уведе дете)

Неда.

Ходи, моје дете, да бегамо; овде
За нас више нема крова! (Излазе).

Михаило.

(Гледа за њом).

Ха, Урошу,

Ево коцка паде! Чију ли је главу
Крвна домашила, моју или твоју?

Теодора (у женском руху улази с друге стране и
лети Михаилу у наручја).

Теодора!

(Застор пада).

(Наставиће се.)

Э Д И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Ђурађ Бранковић“) приказан је у понедељник 17 априла. Госп. Адам Мандровић, редитељ народног позоришта у Београду, као гост.

Овај се комад држи на нашој глумионици само још ради две — три добре улоге и ефекта у трећем чину. У њему нам се износи на углед зла коб бранковићеве владалачке лозе, изазвана које незгодним околностима, а које својом кривицом, те се српски народ упућује на пријатељство мађарско, али не на равноправни савез двају самосталних народа, него некако под окриље несрећом још нескрханог, дакле моћнијега суседа. Овај мучан положај осетно је и преводилац, па је, удешавајући дело за српско позориште, неке моменте преничио, ублажио, нарочито је марицу улогу прерадио; али при свем том, несмо још са свим на чисто, шта је надвладао код ње у борби између сполне љубави и патриотизма.

То је вече вредно било доћи у позориште само ради мандровићева Ђурађа. Он у почетку мирно и достојанствено врши своје владалачке послове, за тим, кад наступе неприлике, развија своју енергију. Ни један до сад глумац наш неје тако, као Мандровић, спојио у себи и ужасном несрећом потресеног оца и државника у тешком положају и свакојаким незгодама и неприликама. Али вршак уметности своје показа у трећем чину. Та осећања ти прелази, те ниансе, та финоћа у игри или снага и јачина у изразу, занеше и одушевише публику тако, да је представљач изазиван одмах после сцене. Нарочито је дивно изведен онај приказ, кад му доводе ослепљене синове. Ту опазисмо и дубљу студију према игри уметничковој из пређашњих година. Таки би приказ имао успеха и на већим европским глумиштима. Пети чин стајаше са трећим на једној висини. К. Савићева, као Мара, трудила се да одговори своме тешком задатку, и у томе је успела више него што се могло очекивати, према кратком времену њезина деловања на глумионици; али је то улога, која у појединостима иште подужу студију и — орган. Мурат (Суботић) колико нас је задовољно као цар, толико не беше на свом месту као љубавник. Он се тако уживео у другу струку, да му гести не одговараху држању љубавничком. Добри беху веома синови деспотови (Недељковић и Л. Хацићева.) Још су похвале достојни: Јевросима, Секула и Владислав (Ј. Поповићева, Зорић и Лесковић.) Тога вечера опазисмо, где војвода тогу сабљу потеже „пред прси“ у двору и онда, кад не треба. Б.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

* (Словенски свет.) Ово дана изашла је пета књига „Славјанског мира“, часописа који излази у

Златном Прагу на руском и чешком језику, а намењен је образовању, политици и народној привреди свију Словена. Између осталих чланака у V. књизи овог словенског часописа налазе се ови извештаји и чланци: 1. Задруга слободоумних Чеха у Америци. — 2. Порота у Србији. — 3. Српски крајеви Аустрије. — 4. Србија до и после путовања кнеза Милана у Ливадију. — 5. Словаци у 1848. години. — 6. Историја као наука код Мађара и угарски Словени. — 7. Жишков, словенска општина у Америци. — 8. Словенска библиографија. — 9. Огласи „Славјанскій миръ“ излази у свескама од 2—3 велика штампана табака два пут месечно, и стају оба издања годишње 6, полугодишње 3 фор. а. вр., засебно у 1/3 ниже. Адрес: Administraci časopisu „Slovanský svét“ v Praze.

С И Т Н И Ц Е.

* (Лек од реуматизма). У „Мађар-Ујнагу“ описује Лауш Кошут чудновату пећину Монсумано. Вели, да ова пећина лежи у Тосканској, у Лука-Пизанској дољи, не далеко од Пистоје, и да за цело лечи од реуматизма. Пронашли су је пре 30 година, а од то доба су је посећивали хиљадама реуматичних болесника, па ипак нема ни једнога случаја, да се когод није излечио. Болеснику, да се излечи, ретко треба више од осам дана, а дуже од петнаест дана није ником требало. И Л. Кошут је patio од главобоље, те је по лекарском савету потражио ову пећину. Осам дана је седио у њој по један сахат на дан, а после тога времена нестале главобоље, као да си је руком скинуо. Начин лечења са свим је пријатан. Човек обуче пристојности ради женску кошуљу и пануче, уђе у пећину, која је свећама осветљена, и ту, ако има друштва, проведе један сахат у разговору, или, ако је сам, у посматрању лепе пећине. После 10 трепута почне се знојити, али то није непријатан зној, јер нити је човеку врућина, нити му тера крв у главу, на против тако се осећа, да би радо дуже времена остао. Али лекар не дозвољава дуже од једнога сата, јер дуже баљење слаби. После тога тару човека, увију у флањетски јорган, да не би при излазу озебао.

Узрок, за што ова пећина лечи од реуматизма, непознат је. Ваздух на најтоплијим местима у пећини једва је 32 до 34 целзијских градова и чешће хладнији, него изван пећине.

Вода, која се налази у пећини, још је хладнија и згрева се од ваздуха. Хемичних честица у ваздуху нема, изузимајући оне, које се налазе у атмосферском ваздуху. Једино то би се могло рећи, да има у њему више азота (гушика.)

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ИЗВАН

ПРЕДСТАВА 59.

ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 27 АПРИЛА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

ЈОВАНКЕ СТОЈКОВИЋЕВЕ,

УМЕТНИЦЕ НА КЛАВИРУ.

ПРЕГЛЕД:

1. „Фантазија о Лучији,“ од Ф. Листа, свира на клавиру г. Јованка Стојковићева.
2. „Соната“ (C-dur, Opus 53), од Бетовна, свира на клавиру г. Јованка Стојковићева.

ЗА ТИМ ПО ДРУГИ ПУТ:

ЉУБАВ НИЈЕ ШАЛА.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, ПО ТУЂОЈ МИСЛИ НАПИСАО А. ХАЏИЋ.

О С О Б Е:

Моровашкиња, богата удовица	Ј. Маринковићка.
Милица, кћи јој.	Е. Савићева.
Златео Славујевић, песник и почасни велики бележник	Недељковић.
Наста, послуживача у моровашкињиној кући	Ј. Поповићева.
Рокса, праља.	Ј. Хаџићева.
Ђира, пандур	Рашић.
Мита, писмоноша	Соголовић.

Збива се у Новоме Саду.

НА ПОСЛЕТКУ:

3. „Фантазија о Дон Хуану,“ од Моцарта, свира на клавиру г. Јованка Стојковићева.
4. а.) „Крајзлеријана,“ број 1. 5. 8.. од Шумана;
- б.) „Српске народне песме,“ од Корнела Станковића, свира на клавиру г. Ј. Стојковићева.

✎ Чист приход од овога концерта намењен је срп. нар. позоришту у Н. Саду. ✎

Ко од наших претилатника жели своја места за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдуже до 11 сахата пре подне.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.